

8
11
ZACHAR. MESINUS.
Epist. l.
No. 111.

S. C. ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹ ⁷⁴² ⁷⁴³ ⁷⁴⁴ ⁷⁴⁵ ⁷⁴⁶ ⁷⁴⁷ ⁷⁴⁸ ⁷⁴⁹ ⁷⁵⁰ ⁷⁵¹ ⁷⁵² ⁷⁵³ ⁷⁵⁴ ⁷⁵⁵ ⁷⁵⁶ ⁷⁵⁷ ⁷⁵⁸ ⁷⁵⁹ ⁷⁶⁰ ⁷⁶¹ ⁷⁶² ⁷⁶³ ⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ ⁷⁶⁶ ⁷⁶⁷ ⁷⁶⁸ ⁷⁶⁹ ⁷⁷⁰ ⁷⁷¹ ⁷⁷² ⁷⁷³ ⁷⁷⁴ ⁷⁷⁵ ⁷⁷⁶ ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁸ ⁷⁷⁹ ⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ ⁷⁸² ⁷⁸³ ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁹ ⁷⁹⁰ ⁷⁹¹ ⁷⁹² ⁷⁹³ ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁹ ⁸⁰⁰ ⁸⁰¹ ⁸⁰² ⁸⁰³ ⁸⁰⁴ ⁸⁰⁵ ⁸⁰⁶ ⁸⁰⁷ ⁸⁰⁸ ⁸⁰⁹ ⁸¹⁰ ⁸¹¹ ⁸¹² ⁸¹³ ⁸¹⁴ ⁸¹⁵ ⁸¹⁶ ⁸¹⁷ ⁸¹⁸ ⁸¹⁹ ⁸²⁰ ⁸²¹ ⁸²² ⁸²³ ⁸²⁴ ⁸²⁵ ⁸²⁶ ⁸²⁷ ⁸²⁸ ⁸²⁹ ⁸³⁰ ⁸³¹ ⁸³² ⁸³³ ⁸³⁴ ⁸³⁵ ⁸³⁶ ⁸³⁷ ⁸³⁸ ⁸³⁹ ⁸⁴⁰ ⁸⁴¹ ⁸⁴² ⁸⁴³ ⁸⁴⁴ ⁸⁴⁵ ⁸⁴⁶ ⁸⁴⁷ ⁸⁴⁸ ⁸⁴⁹ ⁸⁵⁰ ⁸⁵¹ ⁸⁵² ⁸⁵³ ⁸⁵⁴ ⁸⁵⁵ ⁸⁵⁶ ⁸⁵⁷ ⁸⁵⁸ ⁸⁵⁹ ⁸⁶⁰ ⁸⁶¹ ⁸⁶² ⁸⁶³ ⁸⁶⁴ ⁸⁶⁵ ⁸⁶⁶ ⁸⁶⁷ ⁸⁶⁸ ⁸⁶⁹ ⁸⁷⁰ ⁸⁷¹ ⁸⁷² ⁸⁷³ ⁸⁷⁴ ⁸⁷⁵ ⁸⁷⁶ ⁸⁷⁷ ⁸⁷⁸ ⁸⁷⁹ ⁸⁸⁰ ⁸⁸¹ ⁸⁸² ⁸⁸³ ⁸⁸⁴ ⁸⁸⁵ ⁸⁸⁶ ⁸⁸⁷ ⁸⁸⁸ ⁸⁸⁹ ⁸⁹⁰ ⁸⁹¹ ⁸⁹² ⁸⁹³ ⁸⁹⁴ ⁸⁹⁵ ⁸⁹⁶ ⁸⁹⁷ ⁸⁹⁸ ⁸⁹⁹ ⁹⁰⁰ ⁹⁰¹ ⁹⁰² ⁹⁰³ ⁹⁰⁴ ⁹⁰⁵ ⁹⁰⁶ ⁹⁰⁷ ⁹⁰⁸ ⁹⁰⁹ ⁹¹⁰ ⁹¹¹ ⁹¹² ⁹¹³ ⁹¹⁴ ⁹¹⁵ ⁹¹⁶ ⁹¹⁷ ⁹¹⁸ ⁹¹⁹ ⁹²⁰ ⁹²¹ ⁹²² ⁹²³ ⁹²⁴ ⁹²⁵ ⁹²⁶ ⁹²⁷ ⁹²⁸ ⁹²⁹ ⁹³⁰ ⁹³¹ ⁹³² ⁹³³ ⁹³⁴ ⁹³⁵ ⁹³⁶ ⁹³⁷ ⁹³⁸ ⁹³⁹ ⁹⁴⁰ ⁹⁴¹ ⁹⁴² ⁹⁴³ ⁹⁴⁴ ⁹⁴⁵ ⁹⁴⁶ ⁹⁴⁷ ⁹⁴⁸ ⁹⁴⁹ ⁹⁵⁰ ⁹⁵¹ ⁹⁵² ⁹⁵³ ⁹⁵⁴ ⁹⁵⁵ ⁹⁵⁶ ⁹⁵⁷ ⁹⁵⁸ ⁹⁵⁹ ⁹⁶⁰ ⁹⁶¹ ⁹⁶² ⁹⁶³ ⁹⁶⁴ ⁹⁶⁵ ⁹⁶⁶ ⁹⁶⁷ ⁹⁶⁸ ⁹⁶⁹ ⁹⁷⁰ ⁹⁷¹ ⁹⁷² ⁹⁷³ ⁹⁷⁴ ⁹⁷⁵ ⁹⁷⁶ ⁹⁷⁷ ⁹⁷⁸ ⁹⁷⁹ ⁹⁸⁰ ⁹⁸¹ ⁹⁸² ⁹⁸³ ⁹⁸⁴ ⁹⁸⁵ ⁹⁸⁶ ⁹⁸⁷ ⁹⁸⁸ ⁹⁸⁹ ⁹⁹⁰ ⁹⁹¹ ⁹⁹² ⁹⁹³ ⁹⁹⁴ ⁹⁹⁵ ⁹⁹⁶ ⁹⁹⁷ ⁹⁹⁸ ⁹⁹⁹ ¹⁰⁰⁰

Si legi nō possint scholia: Præst. Tunc
 potes mihi remittere: Libet
 etiam hanc descripti.

obsequiis. Zach. Vrsinus.

Jach. Ursinus.

Ursus. (Koch. des Trübsinnses Cataphorismus)

STAATS-
BIBLIOTHEK
BERLIN.

Clariss. Viro, nobilitate,
virtute, doctina pre-
stanti, Du. Joh. ann.
à Glanburg, pinescos.
Dus ac fustion suo re-
nerenter Colendo.

16 Marz
Jach. Ursinus Ursinus

publ. Gaudij. Invidio. Bonu exu & tyrannus cadenti.
neq. alij imitanti: pessimu esset, quod illi libertas
infinita: peig: eam quia a variis politicis et Theologis
defendi. Cui hoc dicitur. Videri ipse et sibi
male q. fieri esse, ut aut concipe tyrannidem ac oppressa
se exprimere legib. & p. iuris, si simile dicitur
Grassandi Superant.

Ad Regem, de bello exteri no inferendo: no turbantis ipse
regni: no obtinenda religione. Videri ~~et~~ auxilium
omnia damnare. Dispensentur.

1. Nulli bellu inferendum in religione vera suscipiat,
neq. hoc ^{facimus} fides subditi et alij imitandi. Hic valet
regula, religio no effugari armis.

2. Si vero tyranni bellu inferat ipse q. sine bello
religione vna sunt amplexi, recte fuit, q. vires
hinc, se & suos defendentes, ut ~~linea~~ in iure
oppressores inuantes: & regula: qd. tibi vis fieri, &
vollemus aut rectus simili de causa oppressoribus alior,
si possit capitulari. Ergo idem illis debemus.

3. Rebel aut capitulationi considerare p. qd. sine
sine & suore manifesto piculo & exilio facere
possunt. Ea hoc maior ro habenda q. exteriore:
si put. seruare utroq. recte fuit: sin minus, suos
potius debent seruare, q. alienos. & regula: ^{qui} qd. no hnt
curam domesticam, in fidele detegit.

Applicatio Ad hypotesin. Sultani in Gallia & Belgio no
mouerunt neq. ^{facimus} sine bello hoc fine, ut ut suis regib.
ut cuq. fide curia religione obtinere, sed tunc ut
ipsis ea officib. liceat vivere: neq. detestatur tunc
in cruce & sententia externa vivere. Hoc inq.

[illegible]

propter illi cū datur. possit huius gloriā tyrannice iudicia
non esse.

Calamitates nō ex privatis solum fiunt: q̃a iam multae
sunt publicae: Litu huiusmodi lotas factas finitū evadit
care Voluit. Et Chorum alij aliae malis tamq̃ suis
affici debet.

Posteris nō eripit hęc melioris sortis: sed gfirmatq; more
nūq; ad gfirmatā gstructionis: obliuiscit aliqd qđ ad ipsos
transmittatur, reſſen tyrannide. persequitur non
odiosa fē pīs & placis religionē: ga ſciut dictū
eſſe: Non Veni mittere pacē, ſed gladiū. Et qđ
hic palagiſing acci. ſortis emendy.

Argum de no entretatis suis reby et miorz alienae
 & verissimū. Ideoz. esse opy Christiana pūdetia, ut
 confiderūt, q opi terre alijs et volūt. quon opem
 terre istis valeant, sine sine piculo & damno.

De eo, q Gallii & Belgae tunc exercebant bellum civile,
iplos etiam audiendus & historiam consideranda sunt.
Bellum exercebat is q ~~prior~~ prior intus, ut tyranni
faciunt: ut is q insuper possibiles defectiones sui
et horum qta atrox tyrannide.

De eo item, qd religio nō p̄paganda armis, notanda,
qd tū defendenda a magistratibz, qd aliter non
possent, qd tyrannos. Si enī bello defendere licet
res & Caput, quāto magis verū dī cultū. Sed
inferenda nō ē bellū magistratibz, aut extēd, ^{causa} ~~causa~~ religioni
qm̄ Pauli recte adducit. Si conspiciat. Si puniatur
Quae autē ē licita defensio: tam cū ~~hūc~~ hūc & sine
detrimētū licet adiūtore etia extēris.

X. Si Helioth mltū exasperat Tyrannos. Cū is hī
nō licet sō defendere salūtē, yltimū tyrannicū
non minorem.

Triumz: Hoc utere pro me, si iusta imperātiō: Contra me
si iniusta.

S. Genesio Comes, colloquutus sum cum Cratone
Streithouio de studijs ipsius. Videtur mediocriter
didicisse initia doctrinarum, quæ Statuta & scopis
huius scholæ requirunt in ijs, qui inter alumnos Illu-
strissimi Principis in ea educandi sunt. Fert etiam
præ se modestiam homine liberali, & præsertim Ecclē-
sijs aut scholis seruitiō dignam. Esi igitur pro-
pter penuriam idoneorum hominū ad Ecclesiasticas
& Scholasticas functiones in Palatinatū, non sine
singulā concessione Illustriss. Principis, perpauci hactenus
in collegium hoc recepti fuerint, qui suo sumtū, aut
Palatinatū non seruitiū hīc viuerent: accedat
etiam nunc lūis & migrationis pericūlum, ob quod
mallent omnes, qui collegij curam gerunt, illud reple-
ri quam repleri magis: tamen & Illustriss. Principis, &
Senatus Ecclesiastici, a gno adolescentes hīc recipi solent,
ad gratificandum Anæ Magnificentiæ voluntatem prom-
tam fore non dubito. Quod ego, pro mea tenuitate,
in hac atq. alijs rebus, officiū prestare potero, omni
studio & obseruantia sum facturū. Feliciter vale.
Die ii Septembr. An. Lxxiiii

Genesio Magnificentiæ Anæ

obseruans.

Zacharias Ursinus.

Druck von
Verlag des Verlags

Genereffs. Und Ludouico a
Seine, Comiti in Weikensstein,
Und in Hemburg. 2c. Und
suo omni observatione
et subiectione
Colendo.

Generosiss. Comes, conieceram in paginam unam atq.
alteram, quasi scholia, ad illa scripta, quae Magnifi-
centia mihi dedit: sed excoliendi & describendi, ut
comode legi & intelligi posset, tempus non habui.
Hac est prima morae causa: quoniam sunt etiam
nonnulla, quae non libenter scribo: nonnulla,
quae profus non scribo. At cum omnia sunt ἐπισο-
δικά.

Si igitur Magnificentia tua pot
mihi diem unum aut alterum dare ad ea descri-
bendum, mittam, quae scribi possunt: At alijs
describenda non libenter do: Sin manibus, ut
ἄνευ αὐτοῦ ἀποφασίζω legam, permitto
id consilio & voluntati tuae. M. T. felicitate
valeat: Huiusmodi servatis, millesimis, quin-
quagesimis septuagesimis quintis.

M. T.

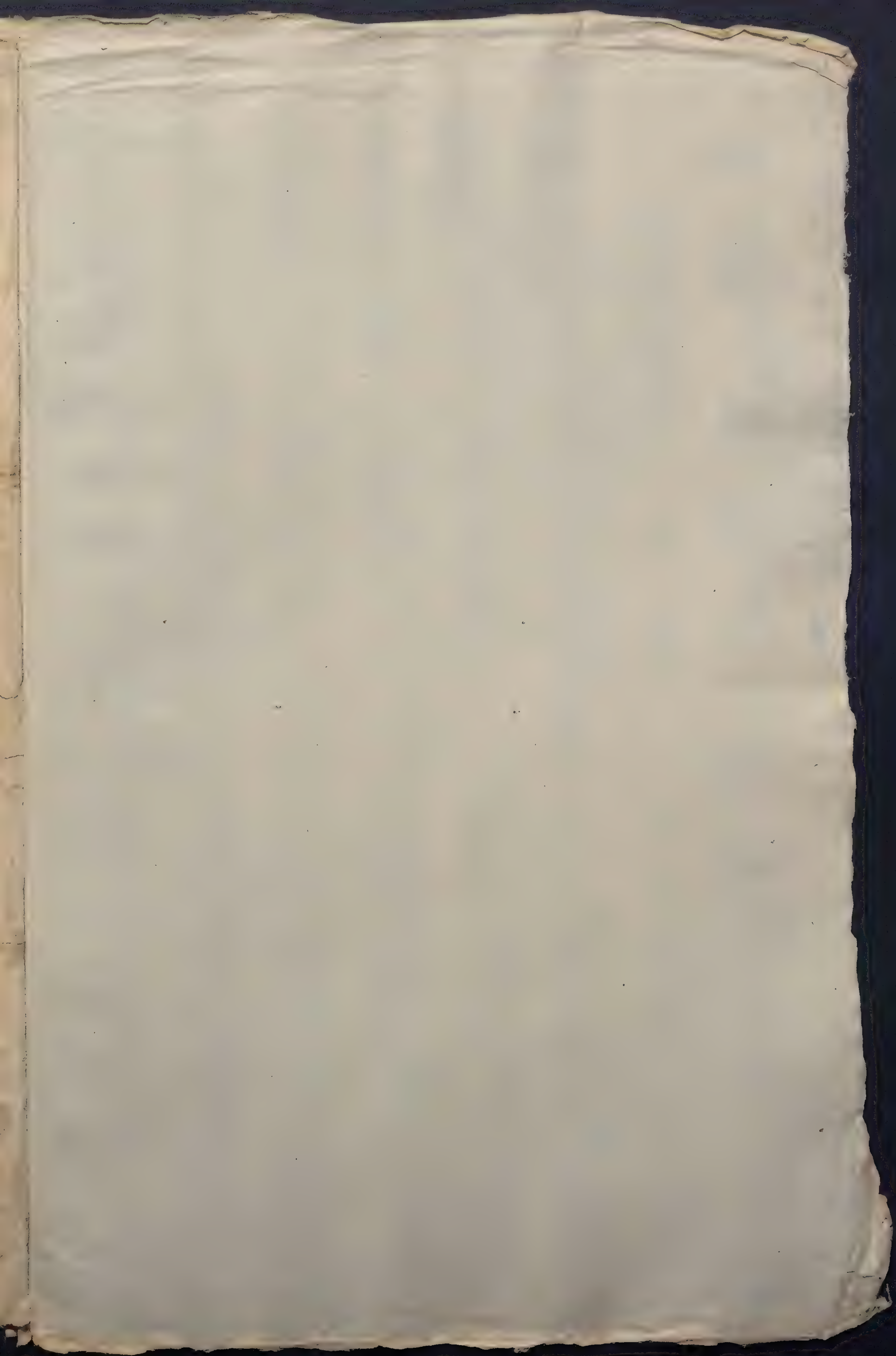
obsequens.

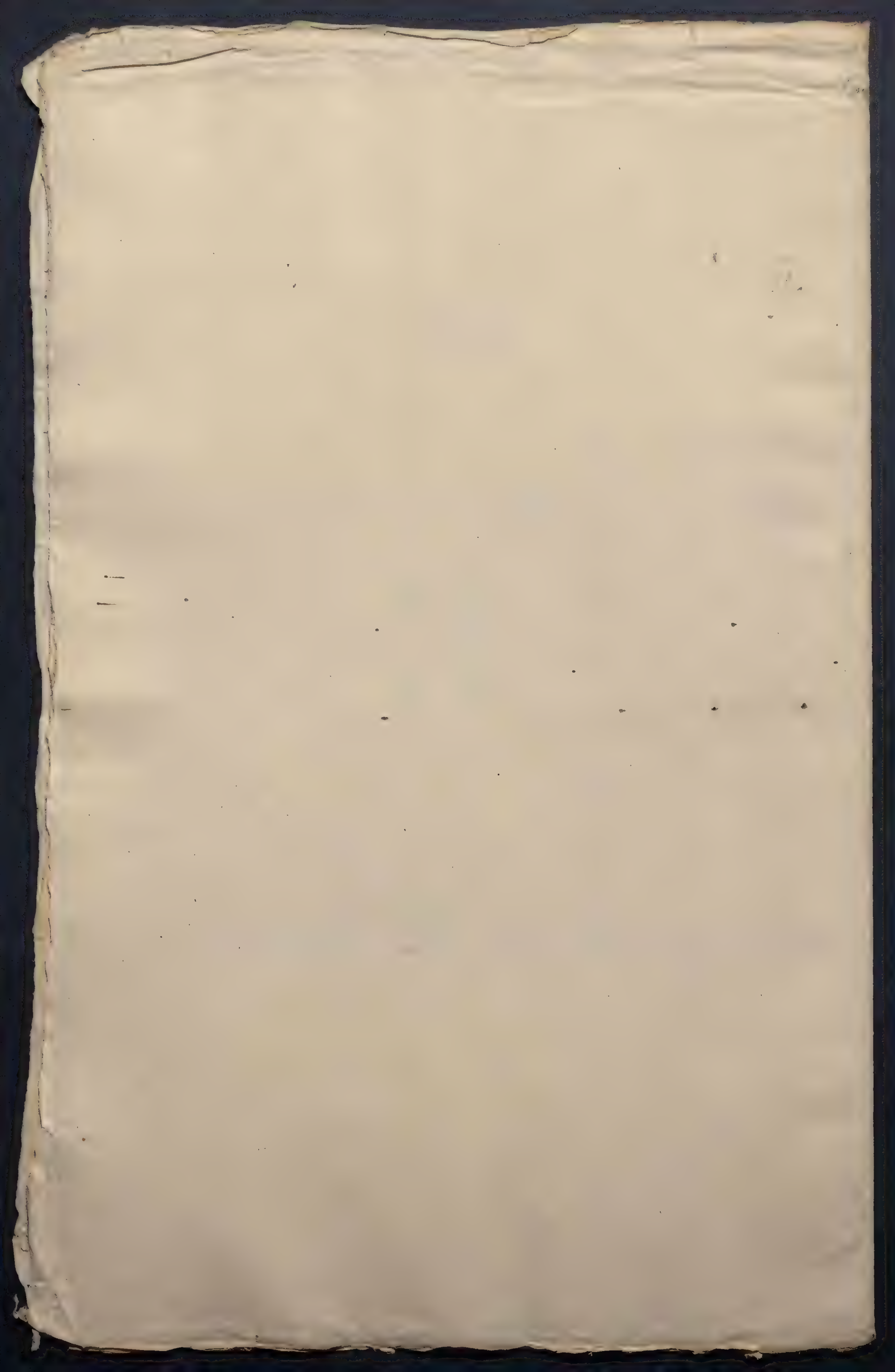
Remitto scripta: quae apud me
nunc sunt: nec vellem multas
aut quousque videre.

Caes. Vesp.

STAATS-
BIBLIOTHEK
BERLIN

Geuerf. Dns. Dr. Adriaen
a Seine, Comte de Wiltgaurain,
Dns d'Herbigny. & Dns
Jno de Chit. & Schickelme
obscure de

65. 15 Jan.

Blasius. an. 4. #2. 20. 9 Aug.

In Genis ~~my~~ medionter. 62 Jul. Je intelligere.
Boquini. Hermann.

65. 13 Aug.

Wolffium.

an. 4. mon. 5.

Aidit Deat. v. Her. integr.

In lingua Lat. satis medionter. n. n. ceteris.

lam. Ceteris. phylia. Hermannus.

26 the

Melchior Thomas, Nsteldensis

5 mill. hinc. He Brakendon

In lingua Lat. familly, noble Saxonis
naly an. n. 23

D. Zach. Ursini manus.

STAATS-
BIBLIOTHEK
BERLIN

~~Handwritten text, possibly a signature or date, crossed out with a thick black line.~~
~~Handwritten text, possibly a signature or date, crossed out with a thick black line.~~
~~Handwritten text, possibly a signature or date, crossed out with a thick black line.~~
~~Handwritten text, possibly a signature or date, crossed out with a thick black line.~~

Compendiosa Exegesis doctrinae de Satisfactione,
ne Jesu Christi Conradi Vorstii manuscripta.

nitio sciendum est, non negari a me Satisfactionem Jesu Christi, sicut
nonnulli de me suspicantur. Nam tanetsi in S. literis nihil diferte

Confessio de
Satisfactio-
ne Christi.

scriptum est de Christi Satisfactione: fateor tamen, eam recte colligi ex
iis scripturæ locis, ubi Christus dicitur seipsum dedisse ^{ut dicitur} ~~ut dicitur~~
ut dicitur pro nostris peccatis; item ubi dicitur passus ac mortuus esse
pro nostris peccatis; denique ubi dicitur pectus nostra seu languores nostros
portasse ac bajulasse, non quod ab eorum reatu suam obedientiam redemisset.
Vide Matth. 20. 28. 1 Tim. 2. 6. Esa. 53. toto fere capite, 1 Pet. 1. 18. & 2. 24.
Hactenus igitur nulla est controversia, quatenus agnoscitur & glorior, Jesum
Christum perfectam suam obedientiam, quam Deo Patri praeiit usque ad mor-
tem, ^{crucis} omnibus sibi obtemperantibus promeruisse remissionem peccatorum &
vitam aeternam: sicut videre est Rom. 5. 12. & seqq. Heb. 5. 7-8. 9. & passim.

-I. propositio.

Dei iure potest
peccatores non
punire, si ve-
lit.

Seco. I. De necessitate si doceo: Deum quidem pro Suprema sua potestate,
quam habet in oia, iure posse peccata condonare absque Satisfactione seu compensa-
tione; voluisse tamen in salute nobis concedenda Christi Satisfactionem in,
tervenire, tum aliis ob causas, tum ^{vero inprimis} ut odium & iram, quam adversus peccata nobis
demonstraret. Unde concludo, necessitatem illam non esse absolutam, sed hypo-
theticam h. e. non pendere ab ipsa Dei immutabili natura, seu naturae aliqua
proprietas Dei, cui scilicet ipse necessario sit obstrictus; sed a libera ipsius
ordinatione ac voluntate. Fundamenta huius sententiae passim in S. literis
& prophetis veteribus occurrunt. S. literae docent, Deum iuste agere de suo
quicquid vult Matth. 20. misereri quorum vult, punire quos vult Exo. 33.
Rom. 9. nec inquam abuti Suprema sua potestate, quam si iustis in oia
operibus suis psal. 145. Docent praeterea, Deum ex libera & gratuita sua
voluntate misisse Jesum Christum, ut esset illud pro peccatis nostris Joh. 3. ubi
1 Joh. 4. 9. 10. & quoties agitur de Christi pro nostris peccatis praeiita obedi-
entia sive passione & morte, toties ad liberum Dei decretum nos revocant.
Unde colligere proutum est, oem Satisfactionis Christi necessitatem a divina
ordinatione proficisci, quae si voluisset, oem Satisfactionem omittere iure posset,

et alios obedientiam ac possessionem Christi fides (sunt enim plures illi fides per
 satisfactionem) de salutem nostram destinare. Sic ante me dormientem perlati
 S. literarum interpretibus. August. lib. 13. de Trinit. cap. 10. et seqq. agnoscit, alios
 liberationis modos deo possibiles fuisse, nec fuisse ipsos contra iustitiam aliquid
 commissurum, si peccata absque satisfactione condonare voluisset: sicut amplius ex
 pluribus Lombardus lib. 3. sent. dist. 20. et Aquinas parte 3. Summ. quest.
 46. art. 1. et 2. quorum iste etiam rationem a potestate Dei petitam offert,
 et objectionem a iustitia Dei fuisse ditam, ostendens Deum non esse similem
 alicui iudici terrene legibus alienis adstricto, qui non possit culpam absque poe-
 na dimittere, sed habere licentiam eam iustitiam ignorandi quibus et qua-
 tum velit: sicut iam olim scripsit Constantij lib. de ira Dei cap. 19. Sic Catvi-
 nus lib. 2. iustit. cap. 12. §. 1. docet expresse, necessitatem fuisse non esse absque,
 licentiam ac simplicem, sed manasse ex causa dimittendi. Et cap. 17. §. 1. negat, ordina-
 tionem Dei esse primam causam meriti Christi, nec Christum quicquam mereri
 potestatem Deo ut potuisset, nisi ex merito Dei beneplacito. Maspinus vero audacter praenun-
 tiat, si quis Deo velit adimere liberam potestatem non puniendi peccata
 quia scilicet hoc ratione futurum sit, ut Deo minus liceat quam nobis, qui
 et debita iure possumus remittere absque satisfactione, et iniuriis ab alijs accep-
 tis condonare absque compensatione. Vide etiam in locis communibus tit. de gra-
 tia Dei, tit. de iustificatione §. 3. denique titulo de dominatu ac potestate Dei. Quod si
 quis obijciat, Deum nihil prorsus facere posse contra suam naturam, quum non possit
 seipsum negare 2. Tim. 2. esse autem naturam iustum: porro iustitiam eius
 exigere punitionem ob peccata: Unde sequatur, satisfactionem pro peccatis absque
 necessitate esse. Respondeo, tertium illud lemma falsum esse: quum Deus
 non puniat peccata ex necessitate naturae suae iustitiae, sed ex libertate sui
 arbitrii: quod ipsum arbitrium regula est omnis iustitiae, quolibet agitur de
 iure ipsius Dei. Error fuit natus est ex ambiguitate vocabuli iustitiae. Hic
 enim vulgo solet opponi misericordiae quia deus peccatoribus parat: quum
 revera in S. literis vox iustitiae, quatenus Dei propitietatem significat, nunquam
 misericordiae, sed peccatorum iniquitati seu pravitati opponatur. Id vero quod
 opponitur misericordiae, in S. literis vocatur ^{dei} ira, indignatio, severitas, vni-
 versa: quum sciamus nihil aliud esse quam effectum libere voluntatis Dei, scilicet
 ut ipsa quod misericordia quatenus severitati seu iustitiae punienti opponitur.
 Unde iam efficitur, Deum non esse fuisse iudicium iustitiae (ut misericordiae eam
 vocat

Impius est, hanc
 potestatem Deo
 adimere vellet.

Obiectio prima,
 fons dicitur,
 tur.

Vera Dei iustitia
 non opponitur
 misericordiae,
 cordis, sed
 iustitiae.

verat) absolute alligatum; sed eorum tantum quatenus ipse Deus sponte
iustitia & misericordia se verbo suo alligavit. Hinc enim est, quod S. viri tradunt, Deum miseri-
cordia, quatenus
cor se opponit, veni quod vult, quatenus item quod vult Rom. 9. esse autem tantum ad iram
tunc, sunt esse, & multae misericordiae Exo. 34. Num. 14. psal. 86. & passim alibi: quatenus
ita, in propria, recte de essentialibus Dei proprietatibus nullo modo possunt affirmari. Nam
ter Da.

1. primo, proprietates quae naturaliter in Deo resident non sunt ipsius liberi
voluntati subiectae, sed voluntas ipsa potius subiecta est: quia Deus contra
ut praeter suas proprietates naturales nihil velle aut facere potest. Deinde

2. non sunt inter se contrariae, quoniam sunt ipsa simplex Dei natura. Denique non

3. sunt inter se inaequales ratione magnitudinis, quoniam oēs sunt in Deo p[er]fecti,
sive & infiniti: sicut videre est in Dei bonitate, potentia, sapientia, equi-
tate &c. At vero iustitia ut potius severitas illa puniens & misericordia par-
cens sunt subiectae voluntati Dei liberandae: ita scilicet, ut Deus ut har ut
illa, quatenus sibi visum fuerit, libere ac libere uti possit. Sunt etiam inter

Dei sententiae
liberitatis misere-
tur q[ui] p[ro]mit.

se contrariae: sicut punire ac parcere contraria sunt. Denique ambae sunt finitae seu
terminatae, & altera alteri est inaequalis: quoniam manifestum est, neutram
in oib[us] Dei opib[us] exerceri, & simul constet, latius vigere Dei misericordi-
am parcentem quam iustitiam punientem. Sunt igitur ambae hae liberae
effecta divinae voluntatis: ac proinde non inferunt absolutam necessitatem.

Neq[ue] vero putandum est, frustra hanc quaestionem moveri. Agitur enim de glo-
ria liberinae potestatis Dei, quae valde obscuratur, cum negamus, Deum
iure h. e. absq[ue] violatione verae suae iustitiae sive equitatis posse ullum peccatum
dimittere impunitum; sicut Musculus p[ro]p[ri]e docet: praeterquam quod sequentes
quaestiones nunquam recte possunt intelligi, non recte intellecta praeter haec q[ue]stio-

2. quod p[ro]p[ri]a.

ne, sicut denique apparebit. **II.** De materia & forma seu modo facti,

factiois ita sentio: Jesum Christum toto vitae suae tempore, praesentem vero
in cruce, p[er]fectam & gratissimam Deo Patri obedientiam praestitisse, quam ille

Christus non gratis acceptet velut sufficientissimum vicem p[ro] omnib[us] in Christum creden-
tibus. Nego autem, Jesum Christum proprie sensitse eternam mortem, atq[ue] uni-

versae damnationis cruciatibus: sicut & nego, Christum sola morte sua, videlicet
exclusa obedientia suae vitae, eternam salutem nobis promississe. Funda-
menta sententiae extant Rom. 5. 12. & seqq. 1. Cor. 15. 2. 4. 6. 8. Hebr. 2. 14. & seqq.

& 5. 7. 8. 9. tum in figura passionis Christi Matth. 26. & 27. quibus locis docet

tur,

tur, Christum integram suam obedientiam, vitam iniquam et mortem, sibi quidem glori-
am immortalam; nobis vero credentibus absolutionem a peccatis et salutem eter-
nam acquisivisse seu promeruisse: et prouterea ejusmodi fuisse Christi mor-
tem, quae cum eternis et propriis damnatorum cruciatibus nobis afflicta fuerit.
Nam, ut de morte Christi tantum agamus, (de qua et sola hinc proprie quæritur)
quod non videt, eam fuisse temporariam, quippe ex qua ipse victor emer-
sit. 1 Cor. 15. ? Porro quod temporarium est, eternum perfectum dici non potest: quoniam
sic necessario inter se pugnant. 2 Cor. 4. 18. Denique constat, proprias damna-
torum poenas esse ignem illum inextinctum, et vermem illum nunquam mori-
entem, de quibus videtur esse Isa. 66. Met. 25. immo etiam exhorrationem
ac rebellionem seu fremitum contra Deum, necnon desperationem de salute
et gratia Dei. Quibus vero non exhorretur, ista tam tetra et cum nobis
necessario conjuncta supplicia filio Dei attribueret? praesertim quum nul-
lum eorum vestigium in passione et morte Christi appareat. Verum quidem
est, Christi animam gravibus doloribus velut oppressam fuisse, et angonibus riperi
in circumdatam. Sed ista non arguunt eternam mortem atque mixtos damna-
torum proprios cruciatibus. Quare sic statendum est, passionem et mortem

Christi non quidem ejusdem generis seu naturae fuisse cum ea quam reprobi
sentiant in eternum; sed tamen omnino poenis nobis ob peccata debitis non modo
equivalem fuisse, verum et preponderasse: idque tum propter personam patien-
tis summam dignitatem, tum propter gratiosam Dei Patris acceptationem, qua
is pristinam illam ab ingenito filio obedientiam pro omni credentium peccatis admi-
sit, et in ea prorsus acquievit. Nisi enim hac ratione mysterium hoc expli-
caremus, in multa absurda incidemus. Nam prout illa iam superius dicta neces-

sario sequetur, Deum non posse iure ab eis, pro quibus Christus omnes cruciatibus
poenas reipsa iam exantlasset, ullas conditiones fidei aut poenitentiae exigere, ad
satisfacendum, ut eis peccata condonet. Non enim potest unquam facere iniuriam, nec
quonquam private frustra perfectissimae solutionis iam reipsa praeferre. Porro
frustrus perfectae solutionis est extinctio obligationis seu liberatio debitoris, qua-
tenus ipsum ius, imo naturam obligationis ac solutionis respiciamus. Ita falsum

est, quod plene est fuerit, omnes homines esse Dei iudicio obnoxiosos: quod tamen passim legimus psal.
satisfactum, ibi 130. et 143. Job. 9. et. Ita falsum fuerit, Deum requirere poenitentiam ante
remissionem peccatorum: falsum etiam fuerit, remissionem peccatorum iam donatam saepe
a Deo revocari propter sequentem impoenitentiam: quod tamen utrumque passim in S.
licetis traditur. Isa. 1. Exech. 18. Matth. 18. et. Sicut paulo post clarius exponetur.

Quare

Quare concludendum est, ita Christum obedientiam suam pro nobis sustinere, ut
tamen ipse non senserit eternam mortem, nec oēs poenae nobis ob peccata debitas,
s. e. quas deus nobis iure infligere posset, si vellet: ac proinde, satisfactione
Christi non esse extinguitur omne ius Dei, quo ipse ^{perpetuus} nobis sibi habet conuersus, nisi
si imperatae conditiones fidei ac poenitentiae praeferantur. In summa dico, non
esse mysterium hoc praeiudicium exigendum ad regulas iuris civilis; sed potius estimandum
esse ex dignitate personae patientis, et voluntate Patris acceptantis illam
poenitentiam: nec temere nobis definiendum esse, quae fuerit quantitas ac qualitas
poenitentiae a Christo susceptarum, sed simpliciter phrasi S. Scripturae se retinendam.

III. De fructu satisfactionis sive obedientiae Christi sibi ^{etiam} remissionem peccatorum
et vitam eternam: ita nimirum, ut deus nullis nostris meritis quoratus,
satisfactio Christi ex pura gratia propter meritum obedientiae Christi peccata nobis donec et salus
si non potest largiatur. Tantum hoc addo ex mente S. Scripturae, fructum illum reipsa ne,
impoenitentibus. nini contingere, qui non sit vera et viva fide praeditus, ac praeinde a peccatis
ad seruandum Deo vivo conuersus. Hoc autem caput in praefatione citati
praeiudicium copiose est explicatum, quamvis demum aliquot locis clarius exponam.

Exegesis quarundam sententiarum, quae in praefatione occurrunt.

I.^a et praecipua sententia est, duobus Evangelicis partibus poenitentiam et remissionem
poenitentia sit peccatorum ita inter se connexas esse, ut illa ipsi praecedat, ac proinde nullus impo-
remissionem per, nitens reipsa a peccatis absoluitur. Docent hoc S. literae Deut. 4. et 30. Nehem.

9. Ezrah. 10. et 33. Esa. 1. et 59. Act. 3. et 5. et 11. et passim. Promissa
co 1. enim est remissio peccatorum sub conditione poenitentiae. At praestatio conditionis
semper antecedit praestationem promissi. Item iubemur respicere et nos ad Deum
2. conuertere, ut deleantur peccata nostra. Unde apparet, qualem habere se ad
remissionem peccatorum, ut modicum desinatum se habet ad finem. Scimus autem,
modica priora esse finem, quem modico illis obtinere cupimus. Sic plures de
nostra et memoria (nam veteris omitto) tradiderunt. Beza epistola 20. distichum

18. usurpat verba supra-posita, et poenitentiam progre remissionem peccatorum. Et vocem
addit: quia Dominus non aliis quam poenitentibus gratiam remissionis peccatorum dignatur,
et tripliciter secundum Deum oportet praecedat consolationi Spiritus. Calwing lib. 3.
Instit. c. 3. §. 19. docet, Christum primo ostendere transiitum misericordiae Dei, deinde
poenitentiam exigere, tam postremo fiduciam erga Dei clementiam ac
de poenitentia S. S. 6. phrasi docet, non nisi poenitentibus ad Dei clementiam ac
cessum patitur, impoentibus autem merita supplicia tandem inferri. Tit. de remis-
sione peccatorum §. 3. 4. 6. clarius idipsum persequitur, sine vera et constanter respo-
sentia

18.
Sententia veniam peccatorum non acquiritur nec acquisitam retineri, quia ab ipso Deo
scilicet promissa venit circumscripta sui conditioni poenitentiae. Sic Casparus
olevianus in notis ad Ephes. 5. monet, Deum in dispensatione suae misericordiae ac
gratiae non impetrare remissionem peccatorum, sed a fide & poenitentia, sive obedien-
tia. Ubi etiam conueniunt, fuisse semper propriam esse causam huiusmodi ipsius
dissolutionis, quod plene ordinem istum a Deo positum nixit, ut scilicet negligat.
Nec tamen hinc sequitur, nos poenitentiam nostram veniam ^{peccatorum} mereri, ut misericordiae
aut gratiae Dei aliquid sit detractum: quia beneficium non desinit esse gratuitum
beneficium, etiam si non nisi sub conditione datur. Iterum fateor, tum demum perfici
resipiscantiam nostram, cum iam diuinam gratiam sensum efficiamur propriam.
Tamen hoc volo, eos qui pergit in sua impoenitentia & hypocrisis, tam sperdum
tales esse perseverant, non habent remissionem peccatorum.

2^a Sententia ex prima sequitur: Preces impoenitentium peccatorum a Deo non exaudiri,
sed repudiari; nec ipsos quicquam ad salutem ^{placatum a Deo} impetrare. Videntur hoc S. Hieronimus
in psalms in psalms citatis Esai. 1. Jer. 11. Prov. 1. & 15. & 28. Job. 9. Ier. 4.
non exaudiri. Videntur idem recentiores interpretes, Calwing lib. 3. capit. 20. & 7. 11. 31.
magis non nisi sinceris Dei cultoribus a Deo exaudiri; hypocritarum autem precibus
aut sacrificiis offendi potius atque irritari Deum quam placari. Musculus tit.
de oratione, questione quod sit orandum, idem argumens late persequitur. Nec
tamen fuit efficitur, abstergeri meritis homines a precando: quia solis impoeni-
tentibus exauditiis denegatur, magis non discrimen, inter peccatores poenitentes
& impoenitentes. Deinde non exigitur a precante perfecta sanctitas, sed tantum
sincera & minime furata conversio. Atque ita debet accipi, quod praefatio do-
cet de cordibus per fidem & poenitentiam purgandis, antequam ad istam gratiam
diuinam ardeamus, ut scilicet intelligamus, eos solos, qui sinceram peccata sua coram
Deo agnoscunt ac deplorant, eorum veniam ex fide petunt, exaudiri: sicut videtur
est psal. 32. & 1. Joh. 1. & 3. & alibi passim.

3^a Sententia est: Veram fidem in Christum non esse absque poenitentia seu nova obedien-
tia, ac proinde falso ab illis fidem iactari, imo frustra illos sibi gratiam
Dei & Christi merita arrogare, qui perpetuo peccatis indulgent. Videntur hoc S.
Hieronymus, quoslibet sacrificium fidem Abrasami & aliorum nobis deservire Hebr. 11.
Gal. 5. & 6. Rom. 4. Ier. 2. ubi fides vera dicitur ^{& Chomianus} operari; ea vero quae bonis
operibus caret, mortua vocatur & inefficax ad salutem. Videntur eundem S. Hieronymus,
fidem in Christum esse eiusmodi fiduciam quae necessario exigit poenitentiam,
adeo ut illam saepe per ipsam interpretentur. Vide Rom. 1. & 6. & 10. & 11. 1 Pet. 2.

Hebr. 5. & passim in Evangelio Johannis, ubi nunquam 2 qui tollentes per se, sed respuantur. Credere in Christum, obedire ut obtemperant Christo, ut & obedi, re Evangelio, servare Christi sermonem & non quod fiducia idem, si cum obedientia; sed quia illa sine ipsa respiciere non possit. Hic totidem per istis passim a Musculo, Calvino & alijs traduntur. Ille tit. de fide 8. 10. si inquit: Fides inefficax est opinio quidam, unde nemo servari potest. Est, tamen autem fidei respicit in tribus: primo quod veram gratiam respicientiam, id est adeo confestim, ut videatur eam valens sibi offerre: deinde apprehendi Dei gratiam & inspirationem & denique operari parum scientiam, dilectionem erga Deum & Christum & proximum & et mox subiungit: fidem sine respicientia non esse veram fidem, quam ignis sine calore non est verus ignis. Sic tri. de dispensat. salutis inquit: Gratia Dei inefficax offertur, nisi competenter accipitur. Accipitur autem audiendo verbum Dei, eiq. credendo & obediendo. Item: sine obedientia credentis non modo frustra auditur verbum, sed etiam frustra quod auditum est credatur. Ibidem citat loca illa Rom. 1. & 6. Gal. 5. & thess. 1. in quibus de obedientia Evangelij agitur, sic concludit: Sive Aplos fidem & obedientiam coniungat, sive fidem ipsam obedientiam vocet, omnino liquet, fidem nec veram esse nec efficacem ad salutem nisi qui sit Christo credens, ut interea sit inobediens verbis gratiae. Sic ille in passim. Ite vero lib. 3. inst. c. 1. 11. docet, nihil nobis praestare quicquam Christi nisi ab eo separati sumus, videlicet expertes Spiritu ipsius: sicut d. 4. expr. rat, transper nos a Christo alienos esse: dum Spiritus & igni baptizemur, & novae creaturae in ipso fingimur. Cap. 2. d. 8. negat fidem timorem Dei valem, ut a pietatis affectu separatum esse posse: quum necesse sit, ut fides totum amplectatur Christum, quatenus a Patre nobis offertur: is vero non modo in iustitiam ac remissionem peccatorum, sed & in sanctificationem nobis offertur. Addit praeterea hoc argumentum: Fides sola est in Christi noticia. Christum autem cognosci non potest nisi cum Spiritu sui sanctificatione. Consequenter igitur, si dem a pio affectu nullo modo esse disrascendum. Si deinde d. 10. 11. 12. docet multos & alios simulatione credentes, Deum ipsis esse propitium, qui tamen veram fidei carcam, & seipso falsa opinione decipiunt. d. 29. 30. ostendit, fidei respicientem omnes verbi Dei precepta, ac prout & iussa Dei reverenter exipere. Summa est, eos non credere in Christum, imo nequidem novisse Christum, qui non audient eius precepta servare, 1. Joh. 2. qui non aguntur eius Spiritu Rom. 8. qui non

fides quidam
inefficax ad
salutem.

vera fides est
fiducia qua
Christo obediunt.

dum facti sunt novae creaturae 2 Cor. 5. qui mundi crucifixerunt carnem
cum suis concupiscentiis Gal. 5. quibus etiam si tales manserint dicitur est
arcta via salutis. aliquando Christus, Numquam novi ^{vos} Mans. 7. Videtur hic loco curio Christi
de angusta porta et arcta via qui ducit ad salutem, de qua salute non perissa
omnes absque discrimine, sed ipsi tantum qui fecerint Dei voluntatem. Logomachias omittit
tamque et rem ipsam spectantibus: ita facile agnoscent veram fidem nullo
modo veram atque integram esse posse, quod abiit sentia ad Deum per Christum. Hoc scilicet
su non dubitavit antiquissimus scriptor Irenaeus affirmare lib. 4. § Valent. c. 1.
Credere deo ut Christus esse voluntatem eius faceret. Nec tamen hinc equi-
tur, confundi hanc rationem legem cum Evangelio. Nam iuxta doctrinam bonae operum non
tantum in lege, sed et in Evangelio requiri, sicut manifestum est ut ex pra-
epistola Johannis et epistola Pauli ad Timotheum, ut alia infinita sacra testimonia
proferam. Differentia autem omnino in eo consistit, quod lex requirit perfectam
et perpetuam divinam voluntatis perfectionem, quae si ut minima ex parte non
datur, maledictionem gloriose minatur: Evangelium autem adhibet iniquitatem
eandem geminam, quatenus praeteritis poenitentibus veniam omnium delictorum concedit
et simul vires ac voluntatem Deo obediendi sufficit. Vide Deut. 27. Levit. 18.
Rom. 3. v. 4. v. 10. Gal. 2. v. 3. C. Atque hinc est, quod nemo ex operibus legis
coram Deo potest justificari, quia videlicet omnes sunt peccatores id est legis transgresso-
res: et quia lex iustus rigidi exhortans imperat quidem perfectam obedientiam
sed vires praestandi non largitur. Contra Evangelium regni veram fidem, et
gratiam credendi atque obediendi simul corradit: ita ut merito Christus suum iugum
lucere et facile vocaverit Mans. 11. 1 Joh. 5. cum lex Moysi dicatur iugum
intolerabile Act. 15. Quare tantum abiit, ut bona opera cum fide progrediatur (sic
ut Antinomii propter dorem) ut et fides sine ipsis mortua et inefficax remaneat
quatenus proprii videatur. Alioqui fatendum est, non justificari nos fide, quatenus operatur; sed tan-
tum quatenus gratiam Dei in Christo Jesu (qua sola absolvimur a peccatis) ap-
prehendit: sic tamen, ut hinc apprehenso sine illa operatione consistere non possit.
Ita Sol terram illuminat, non quia calet, sed quia luit: et in hunc lux absque
illo calore consistere non potest: nec Sol verus est, in quo non utrumque consistit.
Hoc igitur est, quod praestatio diligenter et crebro inculcat, fidem iustifican-
tem non posse cogitari absque respectu, et promissionem gratiae (quae est proprii
summa Evangelii seu novi foederis, quod deus per Christum nobiscum pepigit, non esse mortuam et in-
efficacem, sed dictam, cor. h. e. non tantum gloriare iudam salutis promissionem, sed et praescriptionem
peractam

*Pseudoangelici
fides mortua.*

pietatis seu veræ respicienti: item promissionem gratiæ oibz quidem
gratiam proponi & offerri, sed reipsa solis pœnitentibz ac verè credentibz
præstari. Porro oēs boni solis vident, istud doctrinæ caput non posse
nimis diligenter hoc tam perverso, sento regeri, quo (ut loquitur Hier.
Zamfij lib. 4. de Nat. Dei c. 1. qst. 3) Pseudoangelici abutuntur dei boni,
tate dum in pñtis pergeret de Christi beneficiis gloriantur. Neq enim fieri
potest, ut si revocentur ad meliorem forgem, quomdmi p̄suasi sunt, fide
de in Christum, quā plā coram Deo iustificamur, nihil aliud esse, quam
credere, Christum id omne iam p̄stitisse quod nob p̄pam tenemur, atq ita p̄ta
nostra iam reipsa antequam ad Deum gremium p̄noscat esse oblitterata. Atq
sic paulo latius de vera fide habens experiam visus est.

4^a sententia est: Tametsi hominibz conversio est opus gratiæ divini, quæ
Nemo vivit cor, foris nihil tale merentem ultro p̄venit ac p̄pino comitatur; tamen
verit̄ aut servat. nemo vivit ac plane reluctantibz a Deo converti aut servari solet: quin
p̄tius homo oblata a Deo gratiam libere aspernam ac repudiare & pot
& solet, ac proinde sui indurationis ac p̄ditionis ipse sibi causa existit.
Fundamenta sup̄ sententiæ passim in S. vñtis extant. Esa. 5. vñ 5.
Jec. 7. Act. 7. vñ 13. Luc. 7. Matth. 23. Rom. 2. & quibus locis docetur, Deum
nihil non facere, ut hōes respiciant ac salvi fiant; ipsi vero Sp̄s S. re
sistere, & pro duritie cordis sui divinā benignitate abuti, atq ita iram Dei
sibi in diebus accumulare. Sic Jerh. 33. 1. Tim. 2. 1. Joh. 2. & aptissime docet,
Deum quidem non delectari hominis p̄ditione, sed potius coru salutem expectare,
& Christum sufficiens esse dulcor pro oibz oim hominibz pñtis: verum cui,
pā ip̄s hominibz fieri, quod reipsa nec querantur nec serventur. Atq sic
scopus est p̄positus dñi, ne qd ut Deo ut Christo p̄ditionis suæ culpā adscribat.
Neq hinc sequitur, hominem vivens arbitrii sui seipsū ad Deū gubernare:
multo minus hinc sequitur, liberam Dei electionem evelli. Nam prudenter est
distinguendus inter libertatem Naturæ, gratiæ & gloriæ: sicut Augustinus
& Bernardus, & ex q̄b Calixtus, Musculus & alij observant. Habent oēs
foēs arbitrii liberi a coactione: soli autem renati nōnt arbitrii liberi
a pñtis: soli beati liberi a miseria. Itaq voluntas foēs regi non potest, ni
q̄t Zamf. l. 3. de Nat. c. 2. qst. 19. ubi dicitur & addit sic p̄ba: Deo neminem
cogit ut ad bonū ut ad malū. Et c. 4. qst. 7. Nemo vivit bene opatur aut
servatur. Item: Electi non cogunt ad fidem. Sic Augustinus. de grā & lib. arbitrii.
Semper est in nobis, n̄q, voluntas libera, sed non semp est bona. Sic Prop
Spiritus S. mutat non naturam liberi arbitrii, sed qualitatem. Et certe n

libertas { naturæ.
gratiæ.
gloriæ.

mo ex Evangelicis Dd. unquam ariter pensis, nisi quidam deniores ducopodiv,
Enthusiasti. Vixis sicut usuparunt. Sibi Fianum & Enthusiastam putant, Deum ita in fide
operari, cum eum gverit, ut rivitum subigat, & ignorantem trahat & quae opinio
docte et pice refellitur in conuigo illo, quod antea Dd. habuit est nrae pice,
cum & vult. Singent. Fateor igitur & glorior in Deo, opus ^{Dei} esse non gra-
tissimum. ^{Jois qd est} ^{opus Dei non} ^{gratissimum.} 10. & 15. Ephes. 2. & 3. hoc tamen addo, gloriam illam non fagi in no-
bis in pice at rivitib, multo magis confirmari nob in cursu pice abss studio,
labore & pice nob. Id vero pice inculco, ne qd pice aut studio no-
strum supflum esse existimet, nec occasionem desidia ac servitatis ex doctrina
gratiae divinae accipiat; deniq ut impenitentibus oib excusatio adinatur, quasi
Deus in culpa sit, quod magis ipsi convertantur. Nam etsi Deus omnipotens est, & serio
Deus tñ non ro, vult oes saluos fieri quoscumq vocat ad salutem, non vult tamen quosq rivitum
qui sicut volum, ptere aut servare: ita ut sit lora saluat illud pocty, rivitum q servat, idem fac-
torem, sed lora, eum occidit. Et huc qd hastenus de pice dila fuit. Plura qdem ex pice
beram voluit. ^{ri poterant, sicut & alios a me factus est: sed huc, atq erit oib non pice}
pice. Unum addo, q alibi pice sum testatus, me p roe mei numeris id pice
Protestatio. finis curare, ut Deo & Christo sua gloria nunciat inibata, ut pice ad pice pice
tib excitentur, atq ita pice immortalitati pice. Quare ego qdem cu remine
fiste de rebus litigaveris, si modo nra, qz in l. hieus sunt testatissima, salva ma-
1. neant: Deum utpote supremum Dominum salvere liberam & iustam potestatem de
suo agendi qd verit, ac pice donandi, rondonandi, pice pice ut dimittendi
2. impunitos & Item Deum esse iustum in oib suis pice, ac pice tam in exco-
da misericordia seu gratia, quam ira seu severitate; nec magis cuiq facere in-
3. iuriam: Item Jesum Christum non sisse eternam mortem, nec de pice de salu-
te, nec alios eiusmodi reborum pice pice sustinisse; sed integra sua obla-
4. anna veriam vob & salutem nobis promeruisse: Item requiri in nobis veram
& vivam fidem (quae abss poenitentia esse neq) priusquam reipsa a pice abss
viamur, & spem vity yteram pice. Si huc, niquam, salva maneat, de aliis
non est magnopere laborand. Pro autem Deum, ut oib nob largiatur animas non
minus pice quam veritatis pice, qd nihil aliud q ipse gloria & foy pice pice
Finis.

S. Remitto magnif. Chur Epłās, quas relegi. Nam scripti
 alteris lectionis abstinendi tempus nōdum habui. Jam in
 ea sum: & dabo operam ut hodie p̄ficiam: & remittam.
 De negotio illo personali, cum nihil viderē quid respon-
 sionem desideret, p̄ter modū argendi, per allegandū
 ne, an p̄ scripta melius res agi possit, p̄terim factū
 esse magnif. T.^o respondere, Primum q̄dum, mag.
 nū de eo nō contendere, si nō paribz p̄sūdenz possit,
 ut de alterūto modo consentiant, idq. ea opam dā-
 rum: Sed, si hoc miserari nō possit, ut de ista questione
 per omnia consentiant, tunc, cum nō sit quæstio de fun-
 damentis doctrine Christianæ, hoc ab Univ. parte non
 ministe p̄chi, ut schismate p̄pter hunc dissensionem nō
 turbent Ecclesiam, sed ad fraternā coniunctionē
 servandam, Univ. sint parati, & ea quæ neg.
 iniquum, neg. grave, neg. contumeliosum cuiq̄
 sit facere, non minime faciāt. Apud Univ. hoc
 quam dū: illos debere itē hoc adimnare &c.

mag. T.

ulsteriāss.

Zach. Wfing.

Genio & Muij Dr. Antonio à São
Comi m. Vorigensten 21
Uns fide omni fideione
Calende.

3

Varia Epistola doctor

Helin.
Trai.

Religionis & salutis disciplina formula non oibz Ecclis
una obtinenda.

1. ga panis in oibz: At se ratione datur.

~~Tractatus~~

De Agnitione. Recte: propter, ^{significationem} unum quod: pro sequebantur.
& panis, esu, alim. In agnitione 1^a Coma
non unum: ga propter festa alim. A alio tempore
Quod & Aplos servavit, in recte: A diaphorae: quia
nullum mandatum.

Tractatus panis necessarius, ga in pectore et in signum
Christi a paulo. Coma igitur sine ea non
vita servat. Vbi negligit, Coma igitur & sine
fructu desiderantia facient: sed non sine
defectu & vita aliqua.

Sup. Martiris
disciplinam.

~~Agit a phar. Tractatus panis dicitur ga Hebr.
phar. tractatus panis dicitur distributione fidei.~~

Disciplina scripturae Capite Exclutio a Coma.
14. Item e: Sed admodum ad peritiam, ~~non~~ sed
gentes a Christo scriptos: demerito ~~et~~ Exclutio a regno
Christi. Atque in conspectu & Exclutio a Coma.
Ga aliam et Ecclia, ut plectat ad hanc Coma.

~~Ecclia tunc plectat, q. debent abstinere a Coma
periculis tyrannidis.~~ 14. Si penes ministros. Sed
illis in Ecclia good: ut qd Ecclia gloriose faciat.

Ecclia tunc plectat q. obliuiscat a Coma. 14. Item.
Sed quamprimum agat peritiam, Ecclia tunc eos admi-
ttere. Atque manifestum sunt signa ludibij & psonatione
in patris ^{contra} q. gloriose. Atque. Ecclia minister ^{locus} good.
ut qd Ecclia gloriose differat admissione.

Debere Senatū edicere esse. q. exlegit. R. T. Hoc
adiaphorum. Siue sint p^{ri}ncipes ~~et~~ scilicet hoc officium
habentes, siue magistratus aut alij in curia
siue tota curia, si sit p^{ri}ncipia, ut possit formā
exlegi: ~~non~~ modo sic aliqua exlegatur. ~~et~~
a tunc in magna curia cum et non non est
vel rursus mittitur, tunc illi non debet habere p^{ri}ncipia
exlegendi siue q. f^{or}mā maiorem aut potiorē p^{ri}ncipia,
aut eorū, quorū ad hoc officium possit. Siue facere in
curia: ut magistratus, p^{ri}ncipes, magistri aut alij
auctoritate in curia p^{ri}ncipia.

3 Confessoria seu iudicia ecclesiastica esse, non tantum
altera mores, sed etiam ^{doctrina} p^{ri}ncipia p^{ri}ncipia ^{et q. f^{or}mā}
~~in q. f^{or}mā ad alia~~ ^{ad iudicia ordinis} ~~et de eorū~~
ecclesiasticis p^{ri}ncipia p^{ri}ncipia.

Senatū hūc p^{ri}ncipia p^{ri}ncipia ^{oportet} p^{ri}ncipia R.
Peste intelligatur, si, non nisi quātum voluit,
si voluit ei parere, non debet habere p^{ri}ncipia
q. d. eos p^{ri}ncipia: p^{ri}ncipia q. d. op^{ri}ncipia p^{ri}ncipia non
tantum licet, sed etiam ^{incurrit} int^{ri}ncipia eos monendi,
siue ad hoc, habere aliquos, q. q. d. in iudicio in hoc
monitionibus, siue non.

Cum ad distractionē assumpatur) S. q. si auctoritas in iudicio
curia: Sed et exclusio fiat ab alijs q. d. q. d. p^{ri}ncipia
limitat, ad p^{ri}ncipia. Sed non fit hoc p^{ri}ncipia consensu
ecclesiasticis iudicibus ex p^{ri}ncipia, aut auctoritate.

Abet q. d. seipm: non ingratum in confessoria) Hec. primo: Hec
en ingratum in confessoria, aut p^{ri}ncipia p^{ri}ncipia: Sed p^{ri}ncipia
curia ab. q. d. p^{ri}ncipia confessoria se ^{ostendit} alienus ab ecclesia,
siue voluit, siue non voluit ei assensu. De manifestis
indicat ecclesia p^{ri}ncipia. Aliter arguitur tunc q. d. p^{ri}ncipia, q.
ad hoc excludere siue p^{ri}ncipia in manifesto errore aut p^{ri}ncipia

Peccator pariter ut ardeat / sine dubio. Sed
ita ut non nisi glumaces exabnegantes penitentia
& fide. Ideo militat rō, tū qd̄ moles eos
7 punitur emendatione.

Unus magistratus erit: politicus officio, Ant̄ alius impoliticus
Hoc Confeg: qd̄ cognitio indicia & mores dīcuntur sine
diffinita in tota & politica. Magistratus dīcuntur
extrema & p̄p̄a q̄ntitas p̄p̄a p̄p̄a politis. Tota
penitentia & salubri peccatis ut & corporali aut p̄p̄a
politica, sed verbo dīcuntur & denunciatione indicij dīcuntur
adversus glumaces: sine p̄p̄a sine ut p̄p̄a p̄p̄a.
In hac iur̄ lege, ut impoliticus multo hanc officium.
Antiquat rō qd̄ glumaces hanc officium.

Fiet tyrannus) Si si p̄mittat ministris, ut fūo
aut p̄p̄a officio indicio qd̄ glumaces tota excludat
Sine veteres qd̄ qd̄ & p̄p̄a ad se representant
dīcuntur, male. Militat iur̄ rō, qd̄
locutio ministrorum excludat qd̄ dīcuntur: sine
limitatione & sine ascriptione indicij ip̄sae ad ministrum
p̄p̄a tota politica; ut nihil possit hanc diffinita.

Insuper abstinere spectata probitate & pietate viros, q̄ magis resare
p̄p̄a aut in iur̄) Falli accidit. male. Hoc ut qd̄.

p̄p̄a glumaces moris & impoliticis p̄p̄a vir p̄p̄a absti-
netur?) Item. Sed palam blasphemus & impoliticus
abstinere p̄p̄a mandata dīcuntur & indicia dīcuntur &
dīcuntur ex verbo dīcuntur, de ip̄sae & p̄p̄a p̄p̄a ip̄sae
salubrem.

Si magistratus non faciat officium, p̄p̄a senatus in officio
ut cogat) Non cogat: sed impoliticus: rex. Excom-
municat, nisi ultro se subijciat. p̄p̄a p̄p̄a
ma vitantur, & qd̄ dīcuntur ministris glumaces
7 rō rō ad exegit hanc. Si magistratus ip̄sae
& glumaces & impoliticus, fūo ut p̄p̄a qd̄

habere aut exire, ^{una} ~~ga~~ ~~deest~~ ~~causae~~ ~~stipendium~~
impubere in ~~et~~.

Hic sunt omnes phetici. I. Sacerdotes. Viam regem
sacrificantem & p[er] se legem, arcent in templo &
~~est~~ p[er]inde in sacris: non t[ame]n p[ro]pter contagiosum
morbum, et nunc etiam arcent leprosi, sed p[ro]pter legis
violationem. 2. In Veteri Testamento continua-
bant violantes legem, nec audientes sententiam
litis, imbecilliter tolli in medio. Rex autem non
habebat superiorem magistratum: ideo non poterat
in populo aut in senibus magistratus p[ro]vinciam.

~~Ita sunt~~

Alium esse rationem etiam phetice et non h[ab]ere
cleros magistros & uenerunt, & hoc non est
in senibus.) Corruptum, non est esse senibus,
& obant p[ro]pter magistratus inter fideles in causis
~~est~~ seu lib[er]is foribus. Syn[od]icantibus: de quibus
1 Cor. 6: Sed in studio sanandi & uenerunt.
ad penitentiam errantes in ^{doctrina} sua aut moribus, non
& dissimulando. Hoc enim officium solum non tollere
sed potius administrare & stabilire debet magistratus
Christianus.

Rogo Vrsine ut epistola mea inspiras & emendas,
ne quid timore effutias, quod timores aios effudit. Vale
& remitte. Hodie enim munus tradenda

Laudoineq

Generosiss. Comes, nihil, pro mei iudicii temeritate video, quod
in hac epistola quengquam offendere possit: cum nemo in ea
grauetur. Puto etiam satis responsum esse ad ea, ad quae
G. M. T. voluit nunc respondere: nisi forte videatur in
fine paucis verbis haec obiedionis preoccupatio adijcenda vi-
deatur: Etsi ipse ~~dicat~~ iudicet alios ~~excusari~~ causam of-
fensionis praebuisse: tamen illos idem de ipso iudicare. Cum
igitur illi sint ad reconciliationem parati, apertum videtur, et
ipse quoque aliquid condonet pauci & saluti publicae, & paria cum
illis faciat.

acc. ms.

STAATS-
BIBLIOTHEK
BERLIN

1

3

